

ชื่อเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้วิธีปฏิบัติ
ตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย

ผู้วิจัย พระสิทธิชัย เกษกุลรัมย์ ประโยญา ค.ค. (หลักสูตรและการเรียนการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
 ผศ.ดร.สุรกานต์ จังหาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน และ 2) ทดลองใช้ประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน โดยดำเนินการการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร 1.1 สัมภาษณ์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 1.2 สัมภาษณ์ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มเป้าหมาย เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ หัวหน้าสาขา อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตสาขา อาจารย์ผู้สอน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และนิสิตทุกสาขาวิชา รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน และ 1.3 การสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์ สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ หัวหน้าสาขา อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต และอาจารย์ผู้สอน รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาและความ ต้องการจำเป็น และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อย 2) การจัดทำร่างหลักสูตร 3) การยืนยันและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) การทดลองใช้หลักสูตร (try out) กับนิสิตปริญญาตรี สาขาพระพุทธศาสนา ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 25 รูป/คน ระยะที่ 2 การทดลองใช้ (Implementation) ประเมินและการปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการ

วิปัสสนากรรมฐาน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 60 รูป/คนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง 30 รูป/คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้แบบแผนการวิจัย แบบมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมวัดสองครั้ง (Randomized Pretest-Posttest Control Group Design) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ 2) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักวิปัสสนากรรมฐาน มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ 1) สภาพปัญหาและความสำคัญจำเป็นของหลักสูตร 2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหา และเวลา 5) แนวการจัดการกิจกรรมการฝึกอบรม 6) แนวการวัดและประเมินผล และ 7) สื่ออุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ และผลการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ผลการทดลองใช้ ประเมิน และปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน พบว่า
 - 2.1 นิสิตกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมโดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐานมีคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ผ่านวัตถุประสงค์รายหน่วยทั้ง 3 หน่วย มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 84.72
 - 2.2 นิสิตกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรม โดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน มีคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวมอยู่ในระดับสูงและรายด้านเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านมีความสุข ($\bar{X} = 18.73$, S.D. = 0.40) ด้านเก่ง ($\bar{X} = 19.96$, S.D. = 0.52) และด้านดี ($\bar{X} = 20.66$, S.D. = 0.12)
 - 2.3 นิสิตกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้วิธีปฏิบัติตามหลักการวิปัสสนากรรมฐาน มีคะแนนพฤติกรรมความฉลาดทางอารมณ์หลังการเข้ารับการฝึกอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการฝึกอบรม และสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

TITLE : The Curriculum Development on Enhancing of Emotional Intelligence based on the Principles of Meditation for Training Undergraduate Students of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

AUTHOR : Phra Sittichai Dejkulram **DEGREE :** Ed.D. (Curriculum and Instruction)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Samarn Ekkapim Chairman

Asst. Prof. Dr. Surakant Jungharn Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The research aimed to: 1) develop a training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation; and 2) try out, evaluate and improve the training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation through research and development. The research was divided into 2 phases. **Phase 1** dealt with the construction and development of the training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation. This phase comprised 4 steps as follows: 1) The study of baseline and the needs for curriculum development. 1.1) Synthesis of theory and research related documents. 1.2) a survey form for the state of problems and needs for development curriculum, having the target group consisting of Surin Ecclesiastical Provincial Governor, Surin Provincial Public Health Chief, Director of Surin Buddhist College, program heads, program student advisors, teachers, Director of the Academic Office and students in every program, totally 30 participants; and the focus group, having the target group consisting of Surin Ecclesiastical Provincial Governor, Surin Provincial Public Health Chief, Director of Surin Buddhist College, program heads, program student advisors, teachers, totally 10 participants. The instruments included 1) questionnaire on problems and needs, and a focus group record; 2) drafting the curriculum; 3) confirmation and examination of the curriculum quality by experts, and 4) trying out of the curriculum with 25 1st year Bachelor's degree students in the Buddhism Program of Buriram

Buddhist College. **Phase 2** dealt with the curriculum implement, evaluation and improvement of the training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation, having the target group comprising 60 1st year Bachelor's degree students in the Social Studies Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus in the 2nd semester of the academic year 2013, obtained through purposive sampling; 30 undergraduate students were placed in the experimental group and the other 30 in the control group. The research methodology employed was Randomized Pretest-Posttest Control Group Design. The instruments included : 1) a test of emotional intelligence, 2) a record of behavior observation, and 3) a questionnaire inquiring students' opinions on the training curriculum. The statistics employed in the analysis of data were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The results are as follows:

1. The training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation had 7 components: 1) the state of problems, importance and needs, 2) principles, 3) objectives, 4) structure, content and time, 5) guidelines for organizing training activities, 6) guidelines for measurement and evaluation, and 7) media, equipment and learning sources. The result of the curriculum suitability evaluation by the experts revealed the suitability value in the highest level.

2. The curriculum implementation, evaluation and improvement of the training curriculum on enhancement of emotional intelligence based on the principles of meditation revealed that:

2.1 The students in the experimental group received an average score based training courses. behavioral, emotional intelligence purposes through the whole unit 3 unit has an average overall 84.72 percent.

2.2 The students in the experimental group had their behavior scores of emotional intelligence overall at a high level and the order of descending below, The happy ($\bar{X} = 18.73$, S.D. = 0.40) The good ($\bar{X} = 19.96$, S.D. = 0.52) and side of good ($\bar{X} = 20.66$, S.D. = 0.12)

